

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ได้แก่ ปัจจัยทางชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเสริม ซึ่งการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ทำให้ได้ข้อสรุปของการศึกษาวิจัย อันจะนำสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง และถูกวิธี ช่วยลดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการในเขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยทำการศึกษาวิจัยในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 320 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นแบบทดสอบที่ผู้ทำการศึกษาสร้างขึ้นเองและผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 30 คน นำมาหาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคม- กันยายน 2549 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้ข้อสรุปและผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ผลตามวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ผลของการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จะเกิดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้ จะต้องประกอบด้วยหลายปัจจัย ซึ่งแต่ละปัจจัยจะมีลักษณะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นๆ ตามทฤษฎี PRECEDE Model ที่กล่าวว่า การแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำใดๆ ของบุคคล เป็นผลมาจากอิทธิพลร่วมของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม

2. ผลตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย

2.1 ศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

จากการศึกษาวิจัยพบว่า โดยรวมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 62.25 รองลงมาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 21.56 และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 16.25

2.2 ศึกษาปัจจัยที่มีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จากการศึกษาวิจัยพบว่า

ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนอายุ อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัว และระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 เฉพาะตัวแปร เพศ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา

ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ เจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวก มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 2

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การมีสถานบริการสุขภาพ และการมีนโยบายส่งเสริมสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการไม่ยอมรับสมมติฐานที่ 3

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลใกล้ชิดและทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจากสื่อต่างๆ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพจากบุคคลต่างๆ ไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีผลทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ 4 เพียงตัวแปรเดียว

2.3 เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จากการศึกษาวิจัยพบว่า

ตัวแปรเจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพ เป็นตัวแปรที่ดีที่สุดในการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รองลงมา คือ เพศ ระดับการศึกษา และการรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้ร้อยละ 18.8 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 5

ข้อเสนอแนะ

ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก และได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งจากผลของการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาวิจัยขอให้ออกข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตชนบท อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น การจะทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยมุ่งเน้น การส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความรู้ ตระหนักถึง ความรับผิดชอบในการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง และรับรู้ถึงประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ เจตคติ การรับรู้ประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพ ความรู้ และปัจจัยเสริม จากการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลใกล้ชิดและทีมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แสดงว่า ตัวแปรต่างๆ ดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดังนั้น การจะส่งเสริมและสนับสนุนให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกลวิธีในการเสริมสร้างความรู้ เจตคติ การรับรู้ประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคคลใกล้ชิด ได้มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชน ส่งเสริมให้มีการสื่อสารกันมากขึ้น หัวใจก็คือ การสื่อสารและการมีส่วนร่วม เนื่องจากการจัดการความรู้เป็นกระบวนการเชิง ปฏิสัมพันธ์และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างวัฒนธรรมของการแบ่งปันความรู้ วิธีการศึกษาที่สามารถดึงเอาความรู้แฝงออกมา และวิธีการที่จะสร้างองค์ความรู้แฝงให้มีรูปแบบ ที่มีมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพส่งเสริมสุขภาพสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขระหว่างในเขตชนบทกับเขตเมือง เพื่อทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างกัน เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขต่อไป

2. ควรให้ความหลากหลายในตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ
3. ควรใช้วิธีการศึกษาหลายๆ วิธีร่วมกัน เช่น วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต หรือ Focus group เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการศึกษาโปรแกรมสุขภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข
5. การศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบ
6. การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ